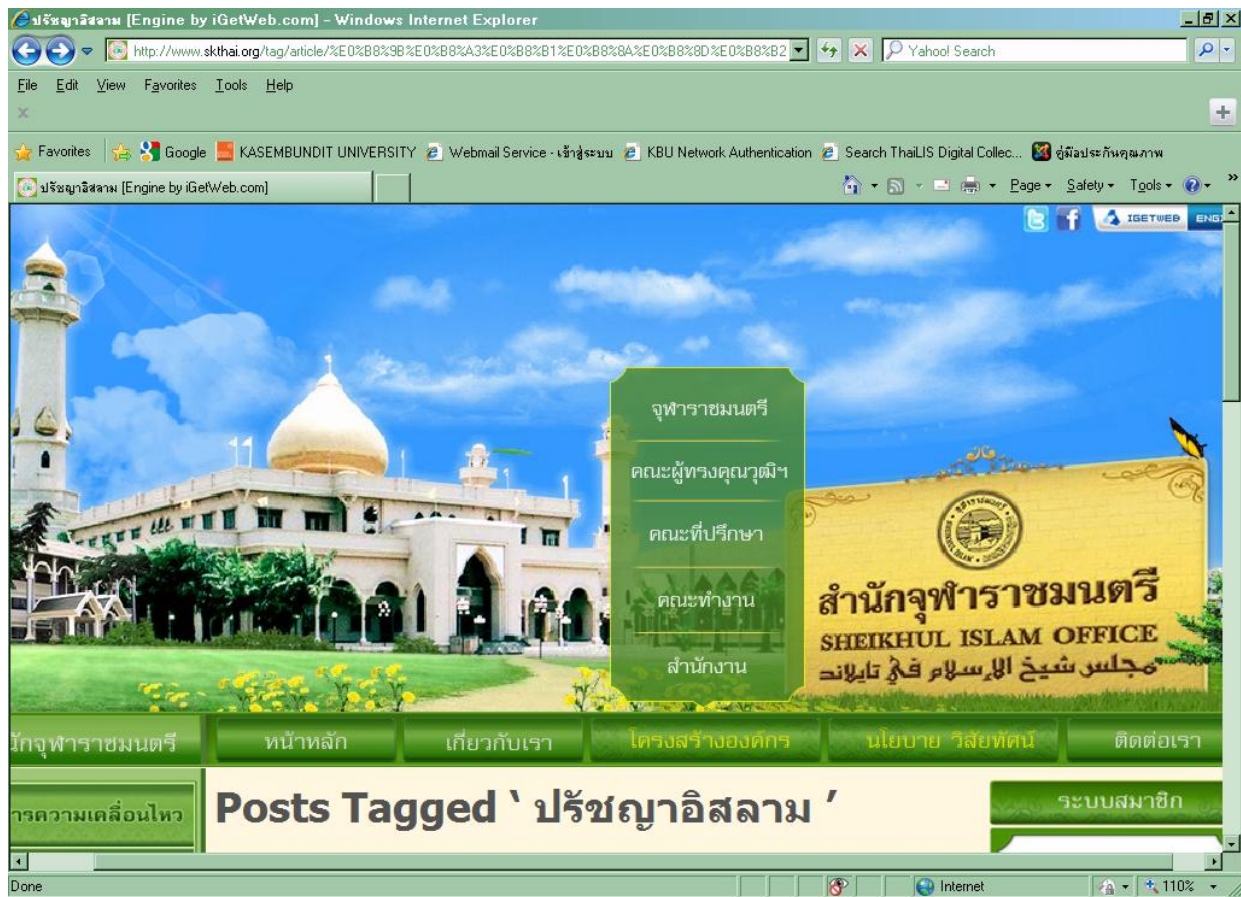

<http://www.skthai.org/tag/article>

ปรัชญาอิสลามตอนที่ 1

โดย อ.ปริญญญา ประหยัดทรัพย์

ปรัชญา (**الفلسفة** Philosophy) คืออะไร?

ปริศนาแห่งปรัชญาได้แหวกว่ายในธาราความคิดของมนุษย์ตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบันเพื่อไขปริศนาปรัชญาให้รู้ถึงข้อเท็จจริงและหลักสัจตถะ ตลอดจนนิยามตามกรอบความของมัน ครั้นกระนั้นนิยามทางปรัชญาของสำนักต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสำนักปรัชญากรีก หรือปรัชญาตะวันตกสมัยใหม่ก็ตาม ดูเหมือนว่านิยามของปรัชญานั้นได้แตกแยกออกไปหลายทิศทางตามแนวทางของแต่ละสำนัก ในการให้คำนิยามคำว่า “ปรัชญา” ดังกล่าวนั้นเป็นผลสืบเนื่องจากที่สำนักต่าง ๆ เหล่านั้นได้แยกตัวและแยกแนวความคิดออกจากกัน

ในการให้คำนิยามของคำว่า “ปรัชญา” นั้นเราควรมีทัศนะที่กว้างขวางที่สุด แต่นักคิดบางคนก็เข้าใจปรัชญาไปในดวงที่จำกัด ณ ที่นี้ผู้เขียนขอแนะนำนิยามของ “ปรัชญา” จากนักคิดคนสำคัญเพื่อที่เราจะได้รู้ถึงนิยาม “ปรัชญา” ก่อนที่เราจะเข้าสู่มุมมอง “ปรัชญาอิสลาม” ดังต่อไปนี้

1. **เพลโต** ปรัชญานั้นคือ จุดมุ่งหมายให้มีความรู้ในสิ่งอันเป็นนิรันดร์ ในลักษณะอันเป็นแก่นแท้ของสิ่งต่าง ๆ
2. **อริสโตเติล** ปรัชญาคือ วิทยาการที่สืบสาวค้นคว้าหาลักษณะของสิ่งที่มีอยู่ดังที่เป็นอยู่ในตัวของมันเอง
3. **พิตาเกอรัส** ปรัชญาคือ วิชาเกี่ยวกับความรู้
4. **คอมเต้** ปรัชญาคือ วิทยาศาสตร์แห่งวิทยาการทั้งปวง

คำว่า “ปรัชญา” นั้นมีแหล่งกำเนิดจากภาษากรีก ในความหมายด้านนิรุกติศาสตร์ หมายถึง “ความรักในความรู้” บุคคลแรกที่วางรากศัพท์คำว่า “ปรัชญา” **الفلسفة** นั้นคือ นักปรัชญาชาวกรีก นามว่า “พิธา กอรัส” (**فيثاغورس**) “Pithagoras” เกิดประมาณปี 577 ก่อนคริสตกาล ในขณะที่เขากล่าวว่า “ฉันเองไม่ใช่ผู้หยั่งรู้ การหยั่งรู้จะเป็นของใครไม่ได้ นอกจากพระเจ้า ฉันเอง เป็นเพียงผู้ใคร่รู้”

ดังนั้น “ปรัชญา” จึงมีความหมายที่แตกต่างกันไปตามความเห็นของนักปรัชญาแต่ละยุคแต่ละสมัยแต่ละสำนัก มีความหมายกว้างไกลออกไปปกคลุมไปทั่ววิชาการทุกสาขาทุกแขนง แต่ค่อย ๆ แคลงไปตามกาลเวลา หลังจากทีสาขาต่าง ๆ ของมันได้แยกออกมาเป็นวิชาเอกเทศ ดังนั้น “ปรัชญา” คือความคิดที่หลังไหลเรื่อยมาดุจสายน้ำ เป็นคำสอนหรือคำตอบของปัญหาต่าง ๆ ที่สะสมอยู่ในความคิดและอุดมคติของมนุษย์ตามยุคตามสมัยที่ปัญหานั้น ๆ จะเกิดขึ้นมา “ปัญหาโลกแตกจะไม่เกิดขึ้นในโลกแห่งปรัชญา” เพราะทุก ๆ คำถามที่มีมา นักปรัชญาจะพยายามคิดค้นหาคำเฉลยให้แก่คำถามนั้นอย่างสมเหตุสมผล ตามสภาพแวดล้อมที่จะผลักดันนักปรัชญาให้เกิดความคิดหรือคำตอบนั้น ๆ มา มันอาจจะเป็นคำตอบที่ถูกต้องและพึงพอใจแก่มนุษย์ในสมัยหนึ่งหรือสถานที่หนึ่ง ในขณะที่อีกอันอาจจะกลับกลายเป็นความผิดพลาดอันมหันต์สำหรับมนุษย์ในยุคถัดมา อันเนื่องมาจากความเจริญเติบโตของปัญญามนุษย์และกระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความคิดความเข้าใจของมนุษย์นั่นเอง

อันความคิดของมนุษย์นั้นได้มีการถ่ายทอดกันมาโดยตลอดมีการปรับปรุงเติมแต่งตามยุคตามสมัยของนักปรัชญาที่จะมีเวลาและความเสรีเพียงพอในการใช้ความคิด แน่นนอนที่สุดความคิดของมนุษย์ได้หลังไหลเรื่อยมาดุจตั้งสายน้ำในเมื่อเราได้พบแม่น้ำสายหนึ่งเราก็จะเกิดความคิดขึ้นมาและถามตัวเองว่า “ต้นธารนี้มาจากไหน” เป็นการพอกพูนปัญหาหรือการใช้ปัญญาให้มีประโยชน์เช่นเดียวกับการที่เราจะค้นคว้าถึงต้นธารแห่งปรัชญาอิสลาม หรือความคิดอันเสรีของมนุษย์นั้นเราจะพบว่าแหล่งกำเนิดของธารสายนี้เป็นแหล่งกำเนิดที่สำคัญนั่นก็คือการวิवरณ์ (อัลวะฮยู)

ดังนั้นความคิด ความเข้าใจและความรู้ทั้งปวงที่เกิดขึ้นในขอบข่ายทางปัญญาของมนุษย์นั้นเกิดจากคำสอนของอัลเลาะห์ พระผู้อภิบาลแห่งสากลโลก ที่ประทานลงมาให้ศาสนดาของพระองค์มาสั่งสอนแนะนำประชากรในแต่ละสมัย ดังพระมหาคัมภีร์อัลกุรอ่านระบุว่า

ความว่า : และพระองค์ทรงสอนอาดัมให้รู้บรรดาชื่อทั้งหลาย (ของสรรพสิ่งต่าง ๆ) (บทอัลบะกอเราะฮ์ โองการที่ 21) และอีกโองการหนึ่งพระองค์อัลเลาะห์ (ช.บ.) ทรงตรัสว่า

ความว่า : และเราได้สอนเขาให้รู้วิธีการทำเลื้อยเถาสำหรับพวกเจ้า เพื่อมันจะได้เป็นเกราะกำบังพวกเจ้าในการสู้รบของพวกเจ้า (บทอัลอัมบิยาฮ์ โองการที่ 10)

จากที่กล่าวมาข้างต้นนี้เราอาจเห็นได้ว่าวิธีการของปรัชญานั้นคือ แหล่งที่ปัญญาพยายามตอบคำถามต่าง ๆ โดยใช้สติปัญญา เหตุผลและความคิดใคร่ครวญที่มีเหตุผล

ครั้งกระนั้นศาสนาจึงถามคำถามที่วนเวียนอยู่ในหัวใจของมนุษย์อยู่เป็นอาจินนนั้นคือเหตุผลและการใคร่ครวญถึงสรรพสิ่งนานัปการเช่นเดียวกับ “ปรัชญา” ดังที่กล่าวมาแล้วโดยนัยแห่งปรัชญานั้นจะพยายามตอบคามเหล่านี้โดยอาศัยความศรัทธาและญาณวิสัยเป็นพื้นฐาน แต่เมื่อกล่าวเช่นนั้นขออย่าได้ทักท้วงเอาว่าในศาสนานั้นไม่มีเหตุผล ศาสนาที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีที่ว่างสำหรับเหตุผล, ความศรัทธา, สติปัญญาวิสัย เขาจึงได้รับความรู้ได้ปรัชญามาได้

ปรัชญาอิสลามตอนที่ 2

แหล่งกำเนิดปรัชญาอิสลาม

โดย อ.ปริญญา ประหยัดทรัพย์

ดังที่กล่าวมาแล้วว่า อิสลามนั้นมิได้กีดกันปรัชญา อันที่จริงอิสลามได้ทำประโยชน์อันมหาศาลแก่ปรัชญาที่แท้จริง

แหล่งกำเนิดสำคัญแห่งปรัชญาอิสลามก็คือ “พระมหาคัมภีร์อัล-กุรอานและวจนะของท่านศาสดามุฮัมมัด (ซ.ล.)” ดังนั้นหลักการพื้นฐานของทุกสิ่งเกี่ยวกับชีวิตของมุสลิมจึงต้องวางอยู่บนรากฐานสองประการนี้เสมอ และแล้วปรัชญาอิสลามจึงพัฒนาไปในทิศทางของตนอย่างอิสระ

ปรัชญาที่แท้จริงจะต้องสอดคล้องต้องกันกับคำสอนของอัล-กุรอานอยู่เสมอ พระมหาคัมภีร์อัล-กุรอานนั้นเต็มไปด้วยปรัชญาสูง ๆ และความจริงอันสูงส่ง นักวิชาการชาวตะวันตกบางคนดูเหมือนจะคิดว่าอิสลามกับความคิดอิสระนั้นไปด้วยกันไม่ได้ แต่อิสลามก็ได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าไปด้วยกันได้ดี ในสมัยแรก ๆ ที่อิสลามประสบชัยชนะนั้นความศรัทธาอย่างลึกซึ้งในศาสนาผนวกกับความคิดอิสระนั่นเองที่ทำให้อิสลามนั้นสามารถโผผินบินเหิรได้อย่างมั่นคง จึงกล่าวได้ว่าเหตุผลคือของขวัญอันสูงสุดที่จะได้นำมาใช้อย่างค่อนข้างเสรีตามครรลองแห่งพระผู้เป็นเจ้าผู้ทรงสูงสุด กล่าวคือเพื่อความมุ่งหมายที่จะแสวงหาสิ่งที่ดีและขจัดสิ่งที่ชั่ว ซึ่งกฎหมายแห่งพระผู้เป็นเจ้าได้เป็นทางนำและพิทักษ์มนุษย์ให้อยู่ในกรอบแห่งพระผู้เป็นเจ้าเพื่อก้าวไปสู่แนวทางของพระองค์และฝ่าปฏิบัติแต่กัลยาณธรรม พระองค์อัลเลาะห์ (ซ.บ.) ได้บัญชาให้มนุษย์แสวงหาความจริงแท้ ดังระบุไว้ในพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานว่า

ความว่า : และเจ้าทั้งหลายอย่าได้ทำสิ่งโมฆะผสมกับสัจจะและพวกเจ้าอย่าปิดบังความจริงทั้ง ๆ ที่พวกเจ้าก็รู้ดี (บทอัลบะกอเราะฮ์ โองการที่ 42)

นอกเหนือจากนั้นอัล-กุรอานได้สนับสนุนให้มนุษย์ศึกษาถึงเรื่องธรรมชาติและกระตุ้นเตือนให้มนุษย์ใช้ความคิดใคร่ครวญและใช้เหตุผล

ปรัชญานั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการคิดใคร่ครวญของมนุษย์ ความสามารถเช่นนี้อาจโผผินบินเหิรไปอย่างไรก็ได้ตามที่สติปัญญาปรารถนา แต่ในปรัชญาอิสลามนั้นสติปัญญาและหลักคิดจะต้องไม่ขัดกับหลักคำสอนของอิสลาม

โดยเหตุดังกล่าวนี้เองอัล-กุรอานสอนให้มนุษย์ใช้ความคิดอย่างมีเหตุมีผลอยู่เสมอ อิสลามถือว่ามนุษย์ก็คือ สิ่งที่ถูกสร้างที่สูงสุดของพระผู้เป็นเจ้า มนุษย์จึงต้องมีหน้าที่แสวงหาความรู้ อิสลามเน้นเป็นพิเศษในเรื่องความสามารถในการคิดใคร่ครวญถึงธรรมชาติในฐานะที่การคิดใคร่ครวญเช่นนั้นเป็นหน้าที่ของมุสลิม เพื่อเป็นนิทัศน์อุทธาหรณ์และเพ่งพิศในอำนาจแห่งการสร้างสรรค์ของพระผู้เป็นเจ้า อัล-กุรอานหลายโองการ และอัล-หะดีษหลายบทที่กำชับให้มุสลิมเรียนรู้และใคร่ครวญถึงสัญญาณต่าง ๆ ของพระผู้เป็นเจ้าในจักรวาลอันกว้างใหญ่ไพศาล ดังพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานระบุว่า

ความว่า : แท้จริงในการสร้างบรรดาชั้นฟ้าทั้งหลายและแผ่นดิน การสับเปลี่ยนกลางวันและกลางคืน

นาวาที่แล่นอยู่ในทะเลนำมาซึ่งสิ่งอำนวยคุณประโยชน์แก่มวลมนุษย์ น้ำฝนที่ พระองค์อัล

เลาะให้หลังลงมาจากฟากฟ้า และพระองค์ได้ใช้มันชุบชีวิตแก่แผ่นดิน (ให้อุดมสมบูรณ์ขึ้น)

ภายหลังจากมันได้ตาย (แห้งแล้ง) ไปแล้วและทรงบันดาลสัตว์ทุกชนิดให้แพร่กระจายอยู่ใน

แผ่นดินและผืนแปรของลมและเมฆที่ถูกควบคุม (ให้พัดลอยอยู่) ระหว่างฟ้ากับดินเหล่านั้น

ย่อมเป็นสัญลักษณ์สำหรับมวลชนที่ใช้ปัญญาไตร่ตรอง

บทอัลบะกอเราะฮ์ โองการที่ 164

จากอัล หะดีษ

ความว่า : เล่าจากท่านอานัส (ร.ฎ.) ท่านรอซูลุลเลาะห์ (ซ.ล.) ได้กล่าวว่า ผู้ใดก็ตามออกไปเพื่อแสวงหาความรู้ เขาผู้นั้นอยู่ในหนทางแห่งอัลเลาะห์ จนกระทั่งเขากลับมา รายงานโดย ตริมีซี

เราจะเห็นได้ว่า “ปรัชญาอิสลาม” นั้นได้วางอยู่บนพื้นฐานแห่งโองการจากพระมหาคัมภีร์อัล-กุรอาน และวจนะของท่านศาสดามุฮัมมัด (ซ.ล.)

ดังพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานระบุว่า

ความว่า : พระองค์ทรงประทานวิทยญาณแก่บุคคลที่พระองค์ทรงประสงค์และใครก็ตามที่ถูกประทานวิทยญาณ แน่แน่นอนเขาย่อมได้รับความดีอันมากมาย

อนึ่งสำนักปรัชญามุสลิมเป็นสำนักที่สำคัญสำนักหนึ่งซึ่งบรรดานักคิดเด่น ๆ เหล่านั้นได้รวมกลุ่มกันเป็นสำนักปรัชญามุสลิมเพื่อต้านกระแสแนวความคิดอันเชื่องคราดของสำนักปรัชญากรีก

ในที่สุดสำนักปรัชญาก็เกิดขึ้นเป็นรูปเป็นร่างในศตวรรษที่ 9 และสิ้นสุดลงในศตวรรษที่ 13 ซึ่งได้ริเริ่มก่อตั้งโดยนักปรัชญาชาวอาหรับ ชื่อ “อัล-คินดี” { الكندي } และจบลงด้วยนักปรัชญาชาวสเปนชื่อ “อิบนุรุชด์” { ابن رشد } ซึ่งสำนักนักคิดที่ก่อตั้งขึ้นโดยมุสลิมนั้น เป็นนักคิดในเชิงวิทยาศาสตร์ โดยการใช้วิจยารณญาณและการใคร่ครวญถึงสัญลักษณ์อันดารดาษในจักรวาลอันไพศาล ซึ่งสิ่งดังกล่าวเป็นแรงผลักดันให้นักคิดมุสลิมมีความกระตือรือร้นทางด้านวิทยาศาสตร์ โดยคำนึงถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในฟากฟ้าอย่างน่าอัศจรรย์

จากอัลกุรอาน

ความว่า : เป็นการบันดาลของอัลเลาะห์ ซึ่งทรงประทานระบบอันมั่นคงแก่ทุกสิ่ง

บทอันนัมลิ โองการที่ 88

ความว่า : ดังนั้นพวกเจ้าจงพินิจพิเคราะห์เถิด โอ้ผู้มีวิจยารณญาณทั้งหลาย

บทอัล หัซรี โองการที่ 2

ปรัชญาอิสลามตอนที่ 3

ข้อแตกต่างระหว่างปรัชญาอิสลามกับกรีก

โดย อ.ปริญญา ประหยัดทรัพย์

ณ ที่นี้ผู้เขียนขอนำท่านเข้าสู่มุมมองความคิดในเชิงปรัชญาอิสลามกับแนวความคิดของสำนักปรัชญากรีก ซึ่งแนวความคิดในการค้นคว้าและการอธิบายในหลักการของนักปรัชญากรีกนั้นอยู่ในแวดวงที่ไม่พ้นวิถีทางแห่งการเดา ซึ่งแน่นอนที่สุดอัล-กุรอานได้โต้ตอบในเชิงปรัชญาต่อข้ออ้างของพวกเขามากมายโดยการด้วยกัน เพื่อหักล้างความคิดแห่งความอวิชาของพวกเขานั่นเอง

1. ปรัชญากรีกกับกฎแห่งความบังเอิญ

สำนักปรัชญากรีกเป็นสำนักที่ปฏิเสธพระเจ้าและยึดถือทฤษฎีที่ว่า “ด้วยกฎแห่งความบังเอิญ” มาเป็นพื้นฐานของการอธิบายถึงจุดและปฐมเหตุของจักรวาลโดยพวกเขาอ้างว่าจักรวาลและดวงดาวต่าง ๆ ถือกำเนิดมาจากวัตถุที่มีอยู่ก่อนแล้วตามทัศนะของนักวัตถุนิยมเชื่อว่า สารดังกล่าวมีมาแต่เดิม โลกและจักรวาลเกิดจากการเคลื่อนไหวของวัตถุโดยบังเอิญ เป็นผลของปฏิกิริยาและการปฏิบัติการซึ่งได้วนเวียนอยู่ในวัฏธรรมาเป็นเวลาหลายล้านปีหาได้มีผู้สร้างแต่อย่างใดไม่

“นาย จูเลียน เอกซ์ลี” นักสารนิยมนได้กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า สรรพสิ่งที่อุบัติขึ้นในสกลพิภพเป็นผลมาจากธรรมชาติสร้างสรรค์นั่นเอง ไม่จำเป็นจะต้องทอนสิ่งเหล่านั้นไปสู่สาเหตุอิทธิฤทธิ์ (พระเจ้า)

ตอบโต้ข้ออ้างดังกล่าว

การปฏิเสธพระเจ้าเป็นเจ้าเป็นลัทธิและความเชื่อถือชนิดหนึ่งที่มีอยู่ทั้งสมัยดึกดำบรรพ์และสมัยปัจจุบัน พระมหาคัมภีร์อัล-กุรอานได้สาธยายถึงชาวอาหรับในอนารยยุคที่ยึดถือลัทธิปฏิเสธพระเจ้าว่า

ความว่า : และพวกเขากล่าวว่า ไม่มีชีวิตอื่นใด นอกจากชีวิตของเราที่มีอยู่ในโลกนี้ เราตาย เรามิมีชีวิต และไม่มีสิ่งใดทำลายเราได้ นอกจากกาเวลาเท่านั้น ทั้ง ๆ ที่พวกเขาไม่มีความรู้ใดเลยเกี่ยวกับเรื่องนั้น พวกเขาไม่รู้อะไรจริง ๆ นอกจากพวกเขาเข้าใจเอาเอง (บทอัลญาซียะฮ์ โองการที่24)

พจนารถแห่งองค์อภิบาลในช่วงท้ายของโองการได้จำกัดแวดวงของลัทธิปฏิเสธทั้งยุคใหม่และยุคเก่าว่าไม่พ้นวิถีทางแห่งการเดาซึ่งหาได้สร้างกระบวนการที่แน่นอนไม่ อีกทั้งเป็นสิ่งผลักดันและปฐมเหตุที่นำไปสู่การปฏิเสธโดยแฝงอยู่ในอารมณ์เฝื่อนดำที่ครอบงำจิตใจและกิเลสที่มาปิดบังมโนคติจากแสงแห่งสัจธรรม

อนึ่งต่อข้ออ้างของนักวัตถุนิยมที่ว่า “เกิดการเคลื่อนไหวขึ้นครั้งแรกในสารดั้งเดิม แล้วผู้ใดเล่าคือผู้บรรจุสารดังกล่าว?” พวกเขาตอบว่า “เราไม่ทราบ” นั่นเป็นการบ่งบอกถึงการปฏิเสธของพวกเขาที่ยืนหยัดอยู่บนอวิชชา นั่นเอง ถ้าหากจักรวาลเกิดขึ้นโดยบังเอิญเป็นปฏิกิริยาจากสารดั้งเดิมแล้วนั้นย่อมเป็นที่ประจักษ์ว่า ไม่เป็นที่พอใจแก่ผู้ใช้ปัญญาตรึกตรอง ถ้าหากไม่มีสิ่งใดเลยนอกจากวัตถุที่เคลื่อนไหวจากบรรพกาลไปสู่กาลันตรแล้วระบบอันน่าอัศจรรย์และละเอียดอ่อนแยบยลแน่นอนหนาอันน่าทึ่งของโลก และการเคลื่อนไหวของอนุ โดยที่ไม่มีผู้ควบคุมระบบนั้นเลย แน่แน่นอนที่สุดจะนำไปสู่ความระส่ำระสายและสับสนวุ่นวายเป็นที่สุด

ในขณะที่เดียวกันการที่มนุษย์เฝ้าอ้างหลังจากที่เขาค้นพบระบบธรรมชาติที่ว่า เขาได้ค้นพบการอธิบายที่มาของโลกนั้นมีใช้อื่นใด นอกจากเป็นการหลอกตัวเอง แน่แน่นอนธรรมชาติไม่ได้อธิบายสิ่งใดในโลก แต่ตัวธรรมชาติเองต่างหากที่ต้องการคำอธิบายถึงการมีของมัน

อันวิทย์ปัญญาและเป้าหมายของระบบอันมหัศจรรย์และความแน่นอนหนาอันน่าพิศวงของจักรวาลและส่วนต่าง ๆ ของมันย่อมเป็นที่ประจักษ์แก่ผู้ใคร่ครวญ เริ่มตั้งแต่อนุต่าง ๆ และชีวิตอินทรีย์ตลอดจนดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ หมู่ดวงดาวต่างโคจรอยู่ในจักรราศี ด้วยระบบที่มาตรฐาน ไม่มีการระส่ำระสายและการเหลื่อมล้ำอาณาเขตระหว่างกัน ฉะนั้นผู้มีสติปัญญาที่สมบูรณ์ทั้งหลายยังจะเคลงใจอีกกระนั้นหรือ?

2. ปรัชญาอิสลามเกี่ยวกับจิตวิญญาณ

อิสลามเป็นศาสนาของอัลเลาะห์ซึ่งเป็นทางนำแก่มนุษย์ชาติ เป็นศาสนาซึ่งมาจากพระผู้สร้างชีวิต ผู้ทรงรอบรู้ในวิถีชีวิตของมนุษย์ ผู้ทรงวางเงื่อนไขยกระดับชีวิตของมนุษย์ให้สูงส่งขึ้นตามลำดับขั้นตอนแห่งวิวัฒนาการของชีวิตมนุษย์

อิสลามถือว่า มนุษย์มีจิตวิญญาณซึ่งเป็นสภาพเริ่มต้นที่มีอยู่ก่อนแล้ว อันเป็นสภาวะที่พระผู้เป็นเจ้าทรงสร้างขึ้นมาให้เป็นพลังหนึ่งในเรือนร่างของมนุษย์ที่จะควบคุมอวัยวะต่าง ๆ ตลอดทั้งการเคลื่อนไหว การกระทำ การพูด การคิด

“ข้ออ้างของนักสสารนิยมเกี่ยวกับจิตวิญญาณ”

2.1 นายโทมัส ฮอบส์ (TOMAS HOBES) คศ. 1588-1679 เป็นนักปรัชญาชาวอังกฤษ เขาได้แสดงทัศนะทางอภิปรัชญาไว้ในแนวของวัตถุนิยมหรือที่เรียกว่า “สสารนิยม” โดยยืนยันว่า ความแท้จริงนั้นมีลักษณะเป็นสสาร เป็นสิ่งที่มีรูปร่างสัมผัสได้ซึ่ง “ฮอมส์” เขาได้นำเอาทฤษฎี “ปรมาณู” ATOM ของเดโมคริตัส { **ديمقریطس** } มาพัฒนาและอธิบาย “โลกและชีวิต (วิญญาณ)” ว่าเป็นกระบวนการเคลื่อนไหวอย่างมีกลไก” จนเขาได้นำมาเป็นบิดาแห่งลัทธิจักรกลนิยม ซึ่ง “ฮอมส์” เขาได้รจนารบไว้ว่า “อันวิญญาณนั้น จูติขึ้นจากปฏิกิริยาทางพลังธรรมชาติและการเคลื่อนไหวของสสารอีกทั้งวิญญาณนั้นมีลักษณะเป็นเครื่องจักรกลอันสลับซับซ้อน”

2.2 อเล็กซานเดอร์ โอบาเรน กับจิตวิญญาณ

ในปี คศ. 1959 ได้มีการจัดสัมมนาทางวิชาการครั้งยิ่งใหญ่ขึ้นที่ นครนิวยอร์ก ซึ่งเป็นการพบปะครั้งสำคัญของบรรดานักชีวเคมีทั้งค่ายตะวันออกและตะวันตก เพื่อประสานความร่วมมือต่อการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับปฐมเหตุและการจุดของชีวิต หนึ่งในจำนวนบุคคลเหล่านั้นมีนักวิทยาศาสตร์ชาวรัสเซียนามว่า “อเล็กซานเดอร์ บาเรน” (เป็นผู้หนึ่งที่ปฏิเสธพระเจ้า) เป็นอาจารย์ใหญ่ของสถาบันชีวเคมีรัสเซีย หลังจากที่เขาได้ทำการศึกษาวิจัยในห้องทดลองเกี่ยวกับต้นกำเนิดของชีวิตเป็นเวลา 37 ปี ว่าจะเป็นไปได้ไหมที่ชีวิตจะเริ่มต้นมาจากความไม่มีหรือจะถือกำเนิดมาจากปฏิกิริยาทางเคมีและการถือกำเนิดโดยตัวเองและเป็นไปได้อีกเช่นกันที่สสารจะเป็นต้นกำเนิดของชีวิต

ในที่สุดผลของการสัมมนาในปี 1959 นั้นก็จบลงเหมือนกับการเริ่มต้น กล่าวคือประสบความล้มเหลวอย่างสิ้นเชิงยิ่งไปกว่านั้นก็พบทวีคูณความฉงนสนเท่ห์และเป็นปริศนาที่มีดมนโดยไม่มีที่ท่าว่าจะบรรลุผลสำเร็จสักวันหนึ่งวันใดเลย ดังนั้นจากการสัมมนา ครั้งนั้นชี้ให้เห็นว่า นักวิทยาศาสตร์แบะนักชีวเคมีไม่สามารถ เข้าไปวิเคราะห์สิ่งที่อยู่นอกอาณาเขตของวัตถุได้

โต้แย้งข้ออ้างดังกล่าว

“ทัศนะของอิสลามเกี่ยวกับจิตวิญญาณ”

จากสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่ถูกสร้างขึ้นมานี้ยังมีสิ่งลึกลับที่มนุษย์ไม่รู้ยังค้นคว้าไม่ถึงอีกมากเนื่องจากสติปัญญาของมนุษย์เข้าไปไม่ถึงนั่นเอง อีกทั้งไม่สามารถเจ้าสำรวจและรับรู้ ด้วยประสาทจักขุได้ ซึ่งยังคงทำทลายมนุษย์อยู่ตลอดเวลา นั่นคือเรื่องของ “วิญญาณ”

ถึงกระนั้นก็ตามยังมีนักทฤษฎีหนึ่งเพียรเขียนทฤษฎีคลายน้ำหมึกของตนเองออกมาอย่างเลียดเย็น หวังในความทะนงตนต่อการค้นคว้าวิจัยทางวิชาการเกี่ยวกับ “จิตวิญญาณ” ทั้งที่วิญญาณนั้นไม่สามารถนำเข้าไปทดลองและวิจัยได้แต่มนุษย์ก็ยังพยายามอยู่เสมอก่อนที่จะได้สัมผัสด้วยจักขุเกี่ยวกับ “จิตวิญญาณ” “ท่านซิด์ มุฮัมมัด มุตะวัลลี อัช-ชะรอวี” ได้อธิบายเรื่อง วิญญาณในหนังสือของท่านชื่อ **الروح معزة القرآن** ดังนั้นอันวิญญาณนั้นเป็นหนึ่งในความลับ ณ องค์อภิบาลที่ยังคงเป็นความลึกลับต่อมนุษย์ชาติตลอดไปตราบนานกาลอวสานของโลก ในขณะที่ท่านศาสดามุฮัมมัด (ช.ล.) ได้ถูกถามเกี่ยวกับ “วิญญาณ” ซึ่งผู้ที่ถามนั้นเขาปรารถนาที่จะรู้ว่า “วิญญาณ” คืออะไรและถูกประกอบขึ้นมาจากสิ่งใดบ้าง? จากจุดนี้เองพระมหาคัมภีร์อัล-กุรอานจึงได้ระบุว่า

ความว่า : และพวกเขา (ยะฮูดี) จะถามเจ้าถึงเรื่องวิญญาณ จงตอบเถิดว่า อันวิญญาณนั้นเป็นหนึ่งในกิจการแห่งองค์อภิบาลของฉันทและพวกท่านไม่มีความรู้ในเรื่องนั้น (มากมายนัก) นอกจากเพียงเล็กน้อยเท่านั้น บทอัลอิสรออ์ โองการที่ 85

พระองค์อัลเลาะห์ (ช.บ.) ทรงท้าทายมนุษย์เกี่ยวกับ “วิญญาณ” ที่อยู่ในเรือนร่างและออกจากเรือนร่างได้อย่างไร? และมันสถิตอยู่ ณ ที่แห่งใดในเรือนร่าง

ประการดังกล่าวนี้ยังคงเป็นปริศนาและเป็นคำถามแก่มนุษย์ชาติอยู่ร่ำไป แต่ท่านที่มีศรัทธาทั้งหลายต่างยอมรับความลึกซึ้งถึงอรรถรสแห่งพจนารถของอัลเลาะห์ (ช.บ.) วิญญาณนั้นเป็นกิจการและความลึกลับขององค์อภิบาลผู้ทรงเป็นหนึ่งเดียวเท่านั้น

ดังนั้นนักปรัชญาแต่ละยุคแต่ละสำนักต่างก็ใช้จักรวาลเป็นสนาม วิชาการและมันสมอง เขาเหล่านั้นได้ทำการทดลองจากวัตถุธาตุต่าง ๆ ที่มีอยู่ในจักรวาล ถูกประติดประต่อย ถูกวางโครงร่างมาอย่างวิจิตรพิสดารเพียบพร้อมด้วยระเบียบและ ระบบอันแยบยลที่สุดต่อมานักปรัชญาเหล่านั้นก็เริ่มวิจัยถึงสิ่งที่อยู่เบื้องหลังวัตถุธรรมชาติมีชื่อเรียกในวิชาปรัชญาว่า “อภิปรัชญา” METAPHYSICS

สิ่งใดเล่าที่คอยย้าเตือนสติของนักปรัชญาอยู่ร่ำไปว่าเบื้องหลังธรรมชาติยังมีสิ่งที่ต้องวิจัยอีก แน่นนอนเหลือเกิน สัญชาตญาณแห่งมนธรรมและดวงจิตได้ทำให้เขาเหล่านั้นยอมรับว่า “ยังมีสิ่งที่อยู่เบื้องหลังธรรมชาติอีก ถ้ามีเช่นนั้นแล้วเขาเหล่านั้นจะพลีชีพเพื่อค้นหาสิ่งดังกล่าวทำไม”

ปรัชญาศาสนาอิสลาม

นักปรัชญาศาสนาอิสลาม <http://blog.eduzones.com/sala/3171>

นักปรัชญาอิสลาม

ในขณะที่แสงสว่างแห่งความรู้และศาสตร์แขนงต่างๆ ตลอดจนวัฒนธรรมดั่งพลที่ละดวงจากยุโรป ต่อมาแสงสว่างแห่งศาสตร์แขนงต่างๆ ก็กำลังทอแสงอันเรืองรองในตะวันออกกลาง บานสะพรั่งอยู่ในกรุงดามัสกัส กรุงแบกแดด กรุงไคร้ ในแวดวงวิทยาการอันหลากหลาย

ระหว่างศตวรรษที่ 8-11 อันเป็นยุคมีดของยุโรปนั้น วัฒนธรรมของอาหรับ ทั้งวิทยาศาสตร์ ฟิสิกส์ แพทยศาสตร์ ฯลฯ กำลังโดดเด่นอย่างสุดขีด ในที่สุดงานนิพนธ์ในรูปของภาษาอาหรับจากนักปรัชญาอาหรับในสาขาวิทยาการต่างๆ ได้แพร่หลายเข้าไปในยุโรปโดยน้ำมือของชาวยุโรปนั่นเอง ด้วยวิธีการศึกษาและในคราวพ่อค้าวาณิช นักปรัชญามุสลิมที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของโลก มีดังนี้

1. **อัล คินดี** ท่านเป็นนักปรัชญาของโลกมุสลิมคนแรกที่มีชื่อเสียงขจรขยายไปทั่วโลก ท่านเป็นนักวิชาการที่ยิ่งใหญ่ และเป็นคนหนึ่ง ในจำนวนนักปรัชญาในสมัยคอลีฟะห์ “อัล มะมูน” ท่านได้เขียนตำราเกี่ยวกับวิชาการต่างๆ มากมาย เช่น ด้านแพทยศาสตร์ ศาสนศาสตร์ ดาราศาสตร์ ฯลฯ แต่เป็นที่น่าเสียดายตำราของท่านส่วนมากสูญหายไป ท่านเกิดปี ฮ.ศ.185 และเสียชีวิตปี ฮ.ศ.252

2. **อรรอซี** ถึงแม้ว่าท่านจะไม่ได้เป็นนักปรัชญาอย่างแท้จริงตามแนวทางของ “คินดี” แต่ท่านเป็นนักฟิสิกส์และนักการแพทย์ที่มีชื่อเสียงอย่างยิ่ง ท่านได้เขียนหนังสือปฏิเสธทัศนะของอริสโตเติลไว้หลายเล่ม ท่านได้เสียชีวิตในปี ฮ.ศ.935

3. **อิบนุ อัล นาติม** ถึงแม้ว่าท่านจะไม่ใช่ นักปรัชญาที่แท้จริงนัก แต่ท่านก็อยู่ในวงการของนักปรัชญา หนังสือของท่านเป็นทีบสมบัติอันล้ำค่าของความรู้ต่างๆ ในวิชาการหลายๆ แขนง รวมถึงปรัชญาด้วย

4. **อิบนุ มิสกาวียฮ์** เป็นนักปรัชญาที่สำคัญผู้หนึ่ง ท่านเขียนตำราไว้มากมาย ซึ่งตำราของท่านได้อธิบายหลักการคำสอนอิสลามในแง่ปรัชญาและอธิบายถึงการมีอยู่และเอกภาพของพระผู้เป็นเจ้า โดยใช้เหตุผลประกอบ ยิ่งกว่านั้น ท่านยังได้เขียนตำราในเชิงปรัชญาจริยศาสตร์อีกหลายเล่มด้วยกัน ท่านเสียชีวิตในปี ค.ศ.

5. **อิบน์ ซีนะ** ท่านเป็นผู้หนึ่งที่มีความรู้อันกว้างขวางในโลกมุสลิม หลายด้านด้วยกัน เช่น ด้านการแพทย์ จนกระทั่งถูกขนานนามว่า "บิดาแห่งวงการแพทย์" ท่านเป็นนักวิทยาศาสตร์อันเฉียบคม เป็นนักปรัชญาที่โด่งดัง ท่านได้เขียนตำราไว้หลายเล่ม ท่านสิ้นชีวิตในปี ค.ศ.1037

6. **อิบน์ तुफल** ท่านเป็นนักปรัชญาผู้ยิ่งใหญ่อีกท่านหนึ่งเป็นชาวสเปน ถึงแม้ว่าปรัชญาของท่านจะคล้ายคลึงกับ "อิบน์ บาเยห์" ก็ตาม แต่ท่านพยายามมุ่งเน้นไปในทิศทางแห่งการพิจารณาทางด้านสติปัญญาอย่างมีเหตุผล และการเพ่งทางจิต ท่านเสียชีวิตในปี ฮ.ศ.581

7. **อิบน์ รุซด์** ท่านมีนามเต็มว่า อบูวาลิด มุฮัมมัด บิน อะห์มัด อิบน์ รุซด์ ท่านเป็นนักปราชญ์ที่ยิ่งใหญ่และมีชื่อเสียงอันเรืองรอง ถึงอย่างไรก็ตามชาวตะวันตกก็ยอมรับในความสามารถอันเก่งกาจของท่าน จนกระทั่งยกให้เป็นนักปรัชญามุสลิมที่ยิ่งใหญ่ ท่านเป็นผู้นิพนธ์อันละเอียดอ่อนเกี่ยวกับงานนิพนธ์ของอริสโตเติลได้อย่างลึกซึ้งที่สุด ท่านเชื่อว่าศาสนาอิสลามยกย่องและสนับสนุนการศึกษาปรัชญา และอัลกุรอานได้บัญชาให้แสวงหาความรู้และแสวงหาความจริง เพราะปรัชญาที่แท้จริงนั้นไม่สวนทางและต่อต้านศาสนา อิบน์ รุซด์เป็นนักปรัชญาที่มีความรู้กว้างขวาง ท่านได้ทิ้งผลงานในเรื่องต่างๆ ไว้อย่างมากมาย โดยเฉพาะด้านปรัชญา นิติศาสตร์และแพทยศาสตร์ กระทั่งทำให้ชื่อเสียงของ อิบน์ รุซด์ แพร่หลายไปทั่วโลก ท่านเกิดในปี ค.ศ.1126 และเสียชีวิตในปี ค.ศ.1198

8. **อัล ฟารอบี** ท่านเป็นนักปรัชญาและนักวิทยาศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในหมู่มุสลิม ท่านได้เขียนตำราที่เกี่ยวกับวิทยาการต่างๆ ไว้มากมาย เช่น คณิตศาสตร์ ตรรกศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเมืองและสังคม นอกจากนั้นท่านยังมีบทวิจารณ์งานต่างๆ ของอริสโตเติลและอื่นๆ อีกมาก ท่านเกิดในปี ฮ.ศ.259 และเสียชีวิตในปี ฮ.ศ.339

9. **อิบน์ คอลดูน** ท่านเป็นนักปรัชญามุสลิมที่มีความสามารถและสติปัญญาอันเฉียบคม ท่านเป็นผู้อธิบายปรัชญาแห่งประวัติศาสตร์ซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้เบิกทางของสังคมวิทยาการร่วมสมัย ท่านได้แต่งตำราเล่มหนึ่งที่มีชื่อเสียงที่สุดและมีคุณค่าอันล้ำค่าแก่ชาวโลก คือ หนังสือ "มูก็อตติมะห์ อินน์ คอลดูน" ท่านเสียชีวิตในปี ค.ศ. 1406

10. **อิหม่ามฆอซาลี** ท่านมีนามเต็มว่า มุฮัมมัด บิน มุฮัมมัด อบูฮามิด อัลฆอซาลี ณ นครโศส ท่านเป็นอัจฉริยะบุรุษที่มีความฉลาดและไหวพริบอันหลักแหลม ท่านได้ศึกษาวิชาการด้านศาสนา ปรัชญา ตรรกวิทยาและอื่นๆ ท่านได้นำความคิดของท่านอันมีความเกี่ยวพันกับสิ่งแวดล้อมในสมัยของท่าน และการศรัทธาที่ท่านยึดมั่นมาตีแผ่ ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่กำลังแสวงหาความจริง มโนธรรมอันสูงส่งซึ่งความคิดในเชิงปรัชญาของท่านนั้น ท่านมีความเห็นว่า "การสนทนา" คือสิ่งนำทางสู่สัจธรรม ผู้ใดไม่สนทนาเขาจะไม่พิจารณา ผู้ใดไม่พิจารณาเขาก็ไม่ประจักษ์ ผู้ใดไม่ประจักษ์เขาจะจมอยู่ในความมืดมนแห่งอวิชาและความหลงใหล

อนึ่ง " ความสนทนา " ที่อิหม่ามฆอซาลีได้ให้ทัศนะไว้นี้มีความแตกต่างจากความสงสัยในเชิงปฏิสฐิต ซึ่งไม่ยอมรับความจริงใดๆ แต่กลับตรงข้าม ความสนทนาในที่นี้ทัศนะของอิหม่ามฆอซาลีพยายามที่จะค้นคว้าหาวิธีการอันเป็นบรรทัดฐานนำไปสู่ความจริง เพื่อทำให้เกิดความมุ่งมั่นปรารถนาในเชิงปรัชญาอันถูกต้อง

ท่านฆอซาลีได้บรรยายไว้ว่า การสนทนาของท่านได้เริ่มขึ้นขณะที่ท่านพบคำสอนเอนกประการ รวมทั้งลัทธิต่างๆ ที่เป็นปฏิกิริยากันทางด้านความคิดเห็น นโยบายและอุดมการณ์ ซึ่งแต่ละฝ่ายก็อ้างว่าตนเองเท่านั้นที่อยู่ในแนวทางอันถูกต้อง แต่มันจะเป็นเช่นนั้นไม่ได้ ถ้าไม่ผิดทั้งหมดก็คงจะมีถูกต้องเพียงลัทธิเดียว ที่เหลือจะผิดทั้งหมด ท่านได้อุปมาลัทธิและคำสอนที่ท่านกำลังประสบอยู่นั้น ดังเช่นมหาสมุทรอันลึกล้ำ ซึ่งผู้คนจำนวนมากกำลังจะจมอยู่ในกระแสคลื่นอันบ้าคลั่งของมัน มีบางคนเท่านั้นที่รอดพ้นจากการจมน้ำ

ด้วยความทะเยอทะยานอันแรงกล้า ท่านจึงได้มุ่งหน้าศึกษาลัทธิ คำสอน ทฤษฎี และแนวความคิดที่อยู่ในสมัยของท่าน ท่านกล่าวว่า ตั้งแต่เยาว์วัย เป็นหนุ่มจนกระทั่งปัจจุบันอายุของข้าพเจ้าเกือบ 50 ปีแล้ว ข้าพเจ้าได้แหวกว่ายอยู่ในกระแสคลื่นอันเชี่ยวกราดแห่งมหาสมุทรอันลึกล้ำ ข้าพเจ้าว่ายได้คลื่อนอย่างกล้าหาญไม่เคยหวาดหวั่น ข้าพเจ้าเผชิญหน้ากับปัญหาต่างๆ โดยไม่ย่อท้อ ข้าพเจ้าใช้ดุลยพินิจ สอดส่องถึงหลักการ

เชื่อมั่นของแต่ละพรรค ข้าพเจ้าพยายามเผยเณมความลึกลับของลัทธิต่างๆ เพื่อจะได้จำแนกระหว่างข้อเท็จจริงให้เป็นประจักษ์ในที่สุด

งานประพันธ์ของท่านอิหม่ามขอชาลีมีอยู่มากมาย ตำราที่แพร่หลายและโดดเด่นที่สุดของท่าน คือ "อิฮยาอูลุมุดดิน ฯ" และตำราอื่นๆ อีกเป็นต้น ท่านเกิดในปี ฮ.ศ.450 และเสียชีวิตในปี ฮ.ศ.505
โดย : นาย มন্ত্রী ยะรังวงศ์, ร.ร สุเหร่าบ้านดอน 84 ถ.สุขุมวิท49-14 แขวงคลองตันเหนือ วัฒนา กรุงเทพฯ 10110, วันที่ 23 เมษายน 2545

สรุปปรัชญาอิสลาม

<http://www.oknation.net/blog/SouthernFamilyActivists/2010/05/14/entry-3>

อิสลามถือว่าพระเจ้าเป็นผู้สร้าง ดูแลและทำให้เป็นไปสิ่งทุกอย่างในโลกพระเจ้าเป็นผู้กำหนด บุคคลในศาสนาอิสลามจะเคารพพระเจ้าอะไรก็ตามถึงแต่พระเจ้าเท่านั้น เพราะเชื่อว่าพระเจ้าเป็นผู้เป็นไป

พระเจ้าเป็นผู้สร้าง ผู้ดูแล ทรงได้เห็น ได้ยิน ได้ฟัง

พระเจ้าเชื่อว่าโลกสิ้นเหลือแต่พระเจ้าเพียงองค์เดียว

สรุปปรัชญาพัฒนานิยม เน้นการเปลี่ยนแปลง

การศึกษาต้องมีการปรับปรุงแก้ไขให้เป็นไปตามการเปลี่ยนแปลงของโลก เน้นความเป็นอิสระ เด็กควรเรียนรู้ปรับปรุงตามความเหมาะสมแห่งจิตอันควร ปรับตั้งเข้ากับสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริง ส่วนเนื้อหาวิชาไม่เน้น เน้นทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

หลักสูตรการศึกษาเป็นประสบการณ์ที่มีความสัมพันธ์กับชีวิตจริงในยุคปัจจุบัน รวมถึงการให้เด็กมีส่วนร่วมในประสบการณ์

สรุปปรัชญาอัตนิยม คือ การดำรงอยู่

เน้นเรื่องเสรีภาพในการเลือกและตัดสินใจในสิ่งต่างๆ รู้จักรับผิดชอบตัวเองจากประสบการณ์

การศึกษาให้การเป็นอิสระในการตัดสินใจ รู้วินัย ตนเอง ตัดสินใจเอง โรงเรียนเน้นเรื่องศีลธรรมจริยธรรมตามรูปแบบที่เด็กเห็นอยู่ในชีวิตประจำวัน แตกต่างกันไป หลากหลายแบบ หลักสูตรไม่เน้นวิชาเรียนให้กับเด็ก แต่จะเสนอวิชาต่างๆ หลากหลายให้เด็กเลือกและตัดสินใจ ครูเป็นผู้คอยกระตุ้นหรือเร้าให้เด็กสนใจ และเลือกอย่างมีอิสระ

วิธีการสอน เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ฝึกเด็กเป็นหลัก

สรุปปรัชญาปฏิรูปนิยม คิดว่าสังคมปัจจุบันเป็นสังคมแห่งยุควิกฤติ จึงควรเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น จึงเน้นการปฏิรูปใหม่ เพื่อนพัฒนาเด็กสร้างอุดมการณ์แห่งประชาธิปไตย เน้นการมีวัฒนธรรมใหม่แก่สังคม

หลักสูตร เน้นการมีอนาคตที่สมบูรณ์ โดยยึดอนาคตเป็นศูนย์กลาง ทุกอย่างจะคำนึงถึงอนาคต การเรียนเน้นลายมือทางสังคมภายนอกโรงเรียน(ศึกษาสภาพความเป็นจริง)

วิธีการสอน เป็นวิธีการสร้างสรรค์วางระบบแบบแผนให้กับสังคม ในรูปแบบใหม่เพื่อแก้ปัญหาสังคมที่สืบสน

ครู ต้องมีความสามารถพิเศษ ในการชักจูงโน้มน้าวเด็กให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

เด็กจะต้องมีความคิดก้าวหน้าทันสมัย ก้าวทันโลก ทันเหตุการณ์

สรุปปรัชญาการศึกษาไทย

สมัยก่อนไทยไม่มีโรงเรียน

สมัย ร.5 ไทยได้รับอิทธิพลจากยุโรป ได้จัดตั้งโรงเรียนขึ้นมุ่งหมายฝึกหัดคนให้เข้ารับราชการ

สมัย ร.6 เริ่มมีแผนการศึกษา และมีการนำปรัชญาทางการศึกษามาดัดแปลงใช้ในโรงเรียนฝึกหัดครู

การศึกษาจึงได้ขยายตัวอย่างกว้างขวาง เน้นเพื่อประชาชนได้ศึกษากันอย่างก้าวหน้า

สมัย ร.7 การศึกษามุ่งเน้นประชาธิปไตย หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 คนไทยได้รับทุนไปเรียนต่ออเมริกา และยุโรปเมื่อจบแล้วได้นำแนวคิดของประเทศแถบยุโรปมาใช้ โดยการประยุกต์เข้ากับการศึกษาไทยเรื่อยมา จนถึงปัจจุบัน จนช่วงประมาณ 20 ปีที่ผ่านมา นักคิดไทยได้ตระหนักถึงอิทธิพลของต่างประเทศจึงหันมาเน้นคุณค่าในวัฒนธรรมเดิมของไทย เพราะคิดว่าเหมาะสมกับประเทศไทย จึงนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาใช้อธิบายปรัชญาการศึกษาไทยขึ้น

การศึกษาไทยตามแนวพระพุทธธรรม โดยพระธรรมปิฎก

เป็นการศึกษาทางสติปัญญา เน้นการศึกษาเพื่อทำให้ชีวิตเข้าถึงอิสรภาพ คือการหลุดพ้นจากอำนาจครอบงำของปัจจัยภายนอกให้มากที่สุด เน้นความเป็นอยู่ของตนให้ได้มากที่สุด

“การศึกษาเป็นกิจกรรมของชีวิตโดยชีวิตเพื่อชีวิต”

การศึกษาประกอบด้วย

1. การมีความรู้
2. การปรับตัวเพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการดำรงอยู่
3. การรู้จักและเข้าใจถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับตนเองกับสิ่งแวดล้อม การรู้จักปรับสิ่งแวดล้อมให้เป็นประโยชน์แก่ตนเอง เช่น การรู้เอาประโยชน์แต่พอควร

ปรัชญาการศึกษาตามแนวพระราชดำริของ ร.9

การศึกษาเป็นเสมือนเครื่องมือในการพัฒนามนุษย์ในทุกๆด้าน ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา

แนวทางการจัดการศึกษา ศึกษาวิชาการและต่อยอดความรู้ควบคู่ไปกับการฝึกฝนขัดเกลาความคิด ความประพฤติและคุณธรรม การศึกษาเป็นสิ่งที่จะช่วยชีวิตของแต่ละคนเจริญก้าวหน้าขึ้นเรื่อยๆ ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่ประชาชนจะต้องได้รับกันอย่างทั่วถึงทุกคนและใช้เป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตไปอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ความหมายและจุดมุ่งหมายทางการศึกษา คือการพัฒนาทางขั้น 5

นโยบายหรือแนวทางในการศึกษา คือมรรค 8

เน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง สภาพแวดล้อม

เน้นความถนัดของตนเอง และแนวทางจริยธรรม

เพื่อเป็นการควบคุมไม่ให้ประพฤติไปในทางเลว

วิธีการศึกษา สอนตามขั้นทั้ง 4 ของอริยสัจ 4 เป็นขั้นตอนคล้ายกับขบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นวิธีคิดตามแนวของสารโธม บัคกรี ที่เป็นการพัฒนาการศึกษาของไทย

ปรัชญาการศึกษาในอิสลาม

<http://www.piwdee.net/kab4/sanma20.htm>

ปรัชญาการศึกษา หมายถึง ความเชื่อหรือความคิดที่เกี่ยวกับการศึกษา ซึ่งแสดงออกมาในรูปของอุดมการณ์ ทฤษฎีต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา โดยปกติแล้วปรัชญาการศึกษาจะคำตอบคำถาม 2 ประการคือ การศึกษาจะพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะอย่างไร อะไรคือความรู้ที่มีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อมนุษย์ อิสลามให้ความสำคัญกับการศึกษาหาความรู้เป็นอย่างยิ่ง ผลสัมฤทธิ์จากการศึกษาหาความรู้คือการค้นพบสัจธรรมที่จะเกิดประโยชน์ต่อตนเอง สังคมและโลก นั่นคือการดำรงชีวิตที่ถูกต้องในโลกนี้และหลักประกันถึงความผาสุกในโลกหน้าอัลลอฮทรงสร้างมนุษย์และประดับด้วยองค์ความรู้ต่างๆ ที่แสดงถึงความเด่นกว่าที่มนุษย์มีเหนือสรรพสิ่งอื่นที่อัลลอฮทรงบังเกิด สามารถย้อนลักษณะเฉพาะนี้ตั้งแต่ศาสดาอาดัมจนถึงศาสดาท่านสุดท้าย มุฮัมมัด (ศ) แนวปรัชญาการศึกษาของบุคคลยุคต่างๆ พอสรุปได้ดังนี้

โซฟีสต์ เป็นกลุ่มนักปรัชญาที่เริ่มมีความคิดเกี่ยวกับเป้าหมายของการศึกษา ว่า การศึกษาต้องสามารถทำให้ผู้เรียนได้รับความสำเร็จในการแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตัวเอง

โสกราตีส มีความเห็นว่า เป้าหมายของการศึกษา คือ การค้นพบสัจธรรมหรือความจริงเชิงปรนัย

เพลโต เป็นคนแรก ที่กล่าวถึงเป้าหมายการศึกษาอย่างชัดเจน โดยมีความเห็นว่า เป้าหมายการศึกษา คือ การทำให้บุคคลตระหนัก ได้ชัดเจนว่าเขาสมควรเป็นชนชั้นไหนในสังคม

เซนต์ ออกัสติน มีความเห็นว่า เป้าหมายของการศึกษา คือ การมุ่งหวังให้ผู้เรียนกลับใจไปรักพระเจ้า (Conversion) และสำนึกบาปของตน (Repentance) ทั้งนี้ เพราะการกลับใจไปรักพระเจ้าย่อมทำให้มนุษย์พบกับความสุขที่แท้จริง

ล๊อค มีความเห็นว่า เป้าหมายของการศึกษาควรมุ่งสู่สังคมและรัฐ ไม่ใช่อาณาจักรของพระเจ้า เป้าหมายดังกล่าว คือ การรักษารัฐที่ให้ความมั่นคงในสิทธิในทรัพย์สินส่วนบุคคล

รุสโซ มีความเห็นว่า เป้าหมายของการศึกษา คือ การให้ผู้เรียนได้เติบโตตามแนวโน้มแห่งธรรมชาติของตนเอง การศึกษาจึงเป็นอิสระจากสังคมและอิทธิพลใด ๆ ทั้งสิ้น ผลของการให้การศึกษาในลักษณะดังกล่าวนี้คือ ผู้เรียนสามารถเป็นตัวของตัวเอง จากนั้น จึงเรียนรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมและการมุ่งสู่ความดีของสังคมทั้งสังคมโดยละเลยผลประโยชน์เฉพาะตนและเฉพาะกลุ่มลงเสีย

ปรัชญาการศึกษาอิสลามนั้น ต้องคำนึงถึงเป้าหมายของการบังเกิดมนุษย์ขึ้นมา ในอัลกุรอาน อายัตที่ 30 สุเราะห์อัลบะเกาะเราะฮฺ อัลลอฮ์ได้ตรัส ความว่า: และจงรำลึกถึงขณะที่พระเจ้าของเจ้าได้ตรัสแก่มะลาอิกะฮฺว่า แท้จริงข้าจะให้มีผู้แทนคนหนึ่งบนแผ่นดิน อาดัม คือ มนุษย์คนแรกที่อัลลอฮ์สร้างมา โดยอัลลอฮ์ได้ตรัสให้มะลาอิกะฮฺทราบ ว่า พระองค์ได้สร้าง เคาะลีฟะฮฺ บนพื้นดินเคาะลีฟะฮ์ คือผู้ที่จัดการแทนพระองค์ พระองค์ (อัลลอฮ์) คือ ผู้ครอบครอง และเรา (มนุษย์) เป็นผู้ถือครอง เราจะจัดการอย่างไรก็ได้บนโลกนี้ ในลักษณะเป็นตัวแทนพระองค์ ดังนั้นการจัดการของเรา (มนุษย์) นั้น ต้องอยู่รอบและขอบเขตที่พระองค์กำหนด? อัลลอฮ์ได้ตรัสในอีกอายัตหนึ่ง ความว่า : และข้ามิได้สร้างญิน และมนุษย์เพื่ออื่นใด เว้นแต่เพื่อเคารพภักดีต่อข้า (อัลกุรอาน สุเราะห์ อัซซารียาต / 56)

มนุษย์ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อการภักดีต่ออัลลอฮ์เท่านั้น ฉะนั้นการศึกษาในอิสลามควรจะเน้นในเรื่องการสร้างคนให้เป็นคนดี ภักดีต่ออัลลอฮ์ ยึดหลักอัลกุรอานเป็นธรรมนูญชีวิต และหะดีษเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

ในเวลาเดียวกันก็ต้องฝึกฝนและเตรียมพร้อมมนุษย์สำหรับการทำมาหากินอย่างมีความสุข

ความว่า : เจ้าจงแสวงหาในสิ่งที่อัลลอฮ์ให้แก่เจ้าในภพอะคิเราะฮฺ และเจ้าก็อย่าลืมหาเสนาของเจ้าจากพื้นแผ่นดิน (อัลกุรอาน สุเราะห์ที่ อัลกอสศ / 77) วัตถุประสงค์ของการศึกษาในอิสลาม

หำโองการแรกที่ศาสดามุฮัมมัด (ศ) ได้รับคือโองการเกี่ยวกับการศึกษาหาความรู้ซึ่งได้กลายเป็นบรรทัดฐานการศึกษาของมุสลิมที่น่านสนใจและทำความเข้าใจคือ

1. จงอ่าน ด้วยพระนามของอัลลอฮ์ผู้ทรงสร้าง
2. ทรงสร้างมนุษย์จากก้อนเลือด
3. จงอ่าน และพระผู้อภิบาลของเจ้าผู้ทรงเมตตายิ่ง
4. ทรงสอน (มนุษย์) ด้วยสื่อปากกา
5. ทรงสอนมนุษย์ในสิ่งที่พวกเขาไม่รู้

จากพื้นฐานโองการแรกที่ประทานแก่มุฮัมมัดผ่านศาสดามุฮัมมัด (ศ) และวามะของศาสดาเกี่ยวกับการให้ความสำคัญด้านการศึกษานั้น ทำให้เกิดมาตรฐานทางการศึกษาในสังคมมุสลิมที่ค่อนข้างจะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ กล่าวคือ

1. เป็นการศึกษาที่เชื่อมโยงกับการสำนึกถึงผู้ประสิทธิ์ประสาทองค์ความรู้อย่างแท้จริงกล่าวคือศึกษาด้วยพระนามของอัลลอฮ์ (ส)
2. เป็นการศึกษาที่สำนึกถึงความเป็นบ่าว ทาสของอัลลอฮ์ (ส)

3.เป็นการศึกษาในลักษณะของการเขียนอ่าน โดยการใช้สื่อตามพัฒนาการองค์ความรู้ของยุคสมัยอย่างครอบคลุม

4.เป็นการศึกษา เจาะลึก ค้นคว้า วิจัยในสิ่งที่ไม่รู้จากองค์ความรู้ด้านต่างๆ ที่อัลลอฮฺ(ส) ทรงประทานเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว

5.เป็นการศึกษาที่สามารถนำวิชาความรู้ไปใช้ประโยชน์ สร้างสรรค์และพัฒนาโดยไม่เบียดเบียนผู้อื่นเป็นการสำนึกในพระเมตตาอันมหาศาลของอัลลอฮฺ (ส) การจัดการศึกษาในสังคมมุสลิม

การจัดการศึกษาในสังคมมุสลิม โดยหลักสำคัญๆ จะแยกออกเป็นสองประเภท? คือ

1.การศึกษาภาคบังคับ (ฟัรฎูอีน)

2.การศึกษาภาคสามัญ (ฟัรฎูกิฟายะฮ)

หลักสูตรในทัศนะของอัล - สรรนุญี

อัล - สรรนุญีมีทัศนะว่านักเรียนควรที่จะศึกษาอัล กุรอาน อัล หะดีษ และศาสนบัญญัติเป็นอันดับแรก ต่อมาค่อยเรียนวิชาเวชกรรมศาสตร์ แนวความคิดนี้มีความคล้ายกับแนวคิดของอัล เฆาะสาลีและอิบนุ ซีนะนา ในทัศนะของท่านนักเรียนควรที่จะเลือกเรียนวิชาที่มีประโยชน์กับตน และเป็นวิชาที่สอดคล้องกับความสนใจของตนเอง เพราะการเรียนรู้จะเกิดขึ้นและมีประสิทธิภาพหากนักเรียนมีความพร้อม ความพร้อมในทัศนะของอัล - สรรนุญี ประกอบด้วยความตั้งใจ ความขยัน และมอบหมายต่ออัลลอฮฺ นอกจากนี้ท่านยังเชื่ออีกว่าครูจะต้องรู้ถึงธรรมชาติของเด็ก และต้องแนะนำให้เด็กเลือกเรียนวิชาที่เป็นพื้นฐานก่อนที่จะไปเรียนวิชาอื่น

แนวคิดทางการศึกษา?

แนวคิดทางการศึกษาของอัล สรร-นุญี

อัล - สรรนุญีได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษา และถือว่าเป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคนที่จะต้องแสวงหาความรู้ ซึ่งตรงกับวจนะของท่านศาสดา (ขอความจำเริญและความสันติจงมีแด่ท่าน) รายงานโดยอิบนุ มาญะฮฺกล่าวว่า การศึกษาหาความรู้เป็นฟัรฎูเหนือมวลมุสลิม ? นอกจากนี้ท่านยังเชื่ออีกว่า ความรู้สามารถที่จะทำให้หัวใจของคนเราสว่าง

เป้าหมายของการศึกษาในทัศนะของอัล - สรรนุญีคือการได้มาซึ่งความโปรดปราน และความพอพระทัยของเอกองค์อัลลอฮฺ?

แนวคิดทางการศึกษาของอิบนุ คอลดูน

อิบนุ คอลดูน? ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษามาก เพราะท่านถือว่าการศึกษามีผลอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคม ท่านเชื่ออีกว่ามนุษย์ต่างกับสัตว์ตรงที่ทัศนะคติต่อสังคมซึ่งจะบรรลุได้โดยการใช้สติปัญญา สิ่งเหล่านี้ไม่มีในบรรดาสัตว์ทั้งหลาย อิบนุ คอลดูนถือว่าสถาบันการศึกษาคือ สถาบันทางสังคม และการศึกษาก็จะพัฒนาไปตามความประสงค์ของสังคมอย่างช้า ๆ

เป้าหมายของการศึกษาตามทัศนะของท่านพอสรุปได้ดังนี้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถวางแผนที่จะตอบสนองความต้องการของสังคม
2. เพื่อแสวงหาความรู้ที่อยู่เหนือความรู้ที่ได้มาจากประสาทสัมผัส
3. เพื่อพัฒนาบุคลิกนิสัยให้สอดคล้องกับศาสนา เพราะสิ่งนี้จะทำให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างสงบสุข

4. เพื่อให้นักเรียนมั่นใจกับวิถีการดำเนินชีวิต

ตัวอย่างการให้การศึกษามุสลิมในหะดีษนบี

นบีมุฮัมมัด(ศอลฯ) ได้เน้นในตลอดชีวิตการเป็นนบีของท่านด้วยการอบรมสั่งสอนโดยเฉพาะสำหรับเด็กๆและเยาวชน เพราะเด็กและเยาวชนคือผู้ที่อยู่ในสังคมผู้ใหญ่อต่อไป พวกเขาเป็นผู้เลือกแนวทางในสังคมให้เป็นไปอย่างสงบสุขหรือความปั่นป่วน

ในหะดีษไม่ว่าจะเป็นพุดหรือการกระทำของท่าน มีหลายบทหลายตอนที่แสดงให้เห็นว่าท่านให้ความสำคัญในเรื่องการศึกษานี้มาก อย่างเช่น มีหะดีษหนึ่ง ความว่า : การแสวงหาความรู้นั้นเป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคน (ไม่ว่าชายหรือหญิง)

การศึกษาหาความรู้ นั้น เป็นหน้าที่ของแต่ละคนที่จะต้องศึกษา โดยเฉพาะวิชาความรู้ที่เป็นพื้นฐานของชีวิต (ฟิรฎูอีน) ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาทางด้านศาสนาหรือการศึกษาประสบการณ์ชีวิตด้านอื่นๆ

นอกจากตัวบุคคลเองแล้วที่เป็นผู้ต้องศึกษา ผู้รับชอบไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองหรือผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบในเรื่องนี้ด้วย โดยจะต้องจัดการศึกษาให้แก่ทุกคนอย่างเพียงพอกับความต้องการของเขา และเพียงพอกับความต้องการของสังคม ท่านนบีได้สั่งให้แก่พ่อแม่ของเด็กๆ ความว่า : พวกเจ้าจงให้เกียรติลูกๆของพวกเจ้า และจงให้การอบรมสั่งสอนที่ดี

ท่านนบีได้สอนบิดามารดาวิธีการสอนเด็กในเรื่องละหมาดความว่า : พวกเจ้าจงให้ลูกๆของเจ้าละหมาดเมื่ออายุครบเจ็ดปีและจงเขียนติถ้าเขาไม่ละหมาดเมื่อเขาอายุครบสิบปี (รายงานโดย อัสมัด)

ส่วนการกระทำของท่านนบีที่แสดงเป็นแบบอย่างให้เราได้รับเป็นแบบอย่างในการอบรมไม่ว่าในเรื่องวิธีการหรือเนื้อหาที่อบรมเด็ก พอจะยกตัวอย่างมา ณ ที่นี้ ได้ ดังนี้

1. อุมัร อิบน์ อะบฺดุลอะซีส ได้เล่าว่า... เมื่อตอนที่ฉันยังเป็นเด็กฉันอยู่ในบ้านเดียวกันกับท่านนบี และในระหว่างที่กำลังรับประทานอาหารมือของฉันก็สะเปะสะปะอยู่บนตำหรับอาหาร ท่านก็สอนฉันว่า "โอ้เด็กน้อย.. จงอ่านด้วยพระนามของอัลลอฮฺ (อ่านบิสมิลลาฮฺ)และกินส่วนที่อยู่ด้านขวาของเจ้าและกินสิ่งที่อยู่ถัดไป จากนั้น การทานอาหารของฉันก็เป็นลักษณะตลอดไป " (รายงาน โดย อัล บุ ค อ รี)

2. ครั้งหนึ่งท่านก็ได้สอนความว่า: เด็กน้อย...ฉันจะสอนเจ้าในบางอย่าง เจ้าจงรักษาอัลลอฮฺแล้วอัลลอฮฺก็จะรักษาเจ้า เจ้าจงรักษาอัลลอฮฺ เจ้าก็จะได้พบอัลลอฮฺอยู่กับเจ้า เมื่อเจ้าร้องขอเจ้าจงร้องขอจากอัลลอฮฺ และเมื่อเจ้าขอความเชื่อเหลือ เจ้าก็จะขอความช่วยเหลือจากอัลลอฮฺ (รายงานโดย อัสมัด)? และหะดีอื่นๆ อีกมากมายที่ท่านพุดถึงและให้ความสำคัญแก่เยาวชน? ตัวอย่างการให้การศึกษานี้ในอัลกุรอาน

นอกจากการสอนเรื่องมารยาทต่างๆ มีกล่าวในสุเราะห์อัลลุกมาน อย่างที่ได้ยกมาแล้วในตอนที่แล้ว ในสุเราะห์อื่นๆ อัลลอฮฺได้สอนให้มุสลิมมีมารยาทในสังคมที่ดีงาม และในบางครั้งในเน้นในการให้สอนลูกหลาน เช่น ในอายัตที่ 59 สุเราะห์ อัน-นุร พระองค์ได้ตรัส

ความว่า : และเมื่อเด็ก ๆ ในหมู่พวกเจ้าบรรลุนิติภาวะ ก็จงให้พวกเขาขออนุญาตเช่นเดียวกับบรรดาชนก่อนหน้าพวกเขาได้ขออนุญาต(*1*) เช่นนั้นแหละอัลลอฮ์ทรงชี้แจงโอองการทั้งหลายของพระองค์ให้เป็นที่ชัดแจ้งแก่พวกเจ้า และอัลลอฮ์เป็นผู้ทรงรอบรู้ ผู้ทรงปรีชาญาณ

ในเวลาพักผ่อนอยู่กับครอบครัวเมื่อถึงวัยอันควรแล้วเด็กจะเข้าไปหาบิดาหรือมารดาที่ควรขออนุญาต

นอกจากนี้อัลลอฮฺได้บรรยายถึงลักษณะของ อิบาตุรเราะห์มาน(บ่าวของผู้เมตตา) ซึ่งเป็นลักษณะที่ผู้ปกครองหรือครูบาอาจารย์ควรฝึกฝนและปลูกฝังให้มีอยู่ในตัวเด็ก โดยในสุเราะห์ อัล-ฟุรกอน อายัตที่ 63-69

ที่มา <http://www.alawiah.ac.th>